

โครงการเขียน

วิชาภาษาไทย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

ภาษาไทยกับครูพี่ต๋อ - อาจารย์พี่ระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

โวหาร หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้ในการสื่อสารที่เรียบเรียง
เป็นอย่างดี มีวิธีการ มีชั้นเชิงและมีศิลปะ เพื่อสื่อให้
ผู้รับสารรับสารได้อย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจนและลึกซึ้ง
รับสารได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร

โวหารที่ใช้ในการเขียนประกอบด้วยโวหาร 5 โวหารด้วยกันคือ

❖ บรรยายโวหาร

❖ พรรณนาโวหาร

❖ เทศนาโวหาร

❖ สาธกโวหาร

❖ อุปมาโวหาร

บรรยายโวหาร

- บรรยายโวหาร คือ โวหารที่ใช้เล่าเรื่อง หรืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์
- การเขียนบรรยายโวหารจะมุ่งความชัดเจน เขียนตรงไปตรงมารวบรัด กล่าวถึงแต่สาระสำคัญไม่จำเป็นต้องมีผลความ หรือ ความปลื้กย่อยเสริม

บรรยายโวหาร

- ในการเขียนทั่ว ๆ ไปมักใช้บรรยายโวหาร เพราะเหมาะในการติดต่อสื่อสาร เนื่องจากจำนวนประเภทนี้มุ่งสาระเขียนอย่างสั้น ๆ ได้ความชัดเจน

บรรยายโวหาร

- งานเขียนที่ควรใช้บรรยายโวหาร ได้แก่ การเขียนอธิบายประเภทต่าง ๆ เช่น เขียนรายงานวิทยานิพนธ์ ตำรา บทความ การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง เช่น บันทึก จดหมายเหตุ การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นประเภทบทความเชิงวิจารณ์ข่าว เป็นต้น

บรรยายโวหาร

➤ หลักการเขียนบรรยายโวหาร

1. เรื่องที่เขียนต้องเป็นเรื่องจริง ผู้เขียนควรมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียนเป็นอย่างดี โดยอาจรู้มาจาประสบการณ์หรือการค้นคว้าก็ได้
2. เรียบเรียงความคิดให้ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

บรรยายโวหาร

3. เลือกเขียนเฉพาะสาระสำคัญ ไม่เน้นรายละเอียด แต่เขียนตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม

4. ใช้ภาษาให้เข้าใจง่าย โดยอาจใช้อุปมาโวหารและสาธกโวหารเข้าช่วยได้บ้าง แต่ต้องไม่มากจนส่วนที่เป็นสาระสำคัญกลายเป็นส่วนด้อยไป

บรรยายโวหาร

➤ ตัวอย่างบรรยายโวหาร

อันเกาะแก้วพิสดารสถานนี้ โภชนาสาลีกก็มีถม
แต่คราวหลวงครั้งสมุทรโคดม มาสร้างสมสักขาสมาทาน
เธอทำอะไรไว้ที่ริมภูเขาลวง ครั้นแตกวงออกมาเล่าเป็นข่าวสาร
ได้สืบพืชยึดอยู่แต่บูรณ คัดอ่านเอาเดี่ยวมาเหลียวไป

พระอภัยมณี

บรรยายไวยาหาร

➤ ตัวอย่างบรรยายไวยาหาร

“ น้ำตาซึมออกมาจากตอมน้ำตาอยู่ตลอดเวลา ตอมน้ำตามีขนาด
ราวๆ ปลายนิ้วก้อย อยู่บริเวณเหนือตาเล็กน้อย น้ำตาออกมาฉาบ
เคลือบด้านหน้าลูกตา แล้วซึมลงไปในทางรูน้ำตา ซึ่งอยู่ที่ขอบเปลือกตา
บนและล่างด้านหัวตา ”

พรรณนาโวหาร

- พรรณนาโวหาร มีจุดมุ่งหมายในการเขียน คือ มุ่งในเรื่องของความแจ่มแจ้งละเอียดลออ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ซาบซึ้งเพลิดเพลินไปกับข้อความนั้นและเห็นภาพได้ชัดเจน
- การเขียนพรรณนาโวหารจึงยาวกว่าบรรยายโวหารมาก แต่ไม่ใช่การเขียนแบบเยิ่นเย้อ

พรรณนาโวหาร

- พรรณนาโวหารจะมุ่งให้ภาพ และอารมณ์
- มักใช้การเล่นคำ เล่นเสียง การใช้ภาพพจน์ และถึงแม้ว่าเนื้อความที่เขียนจะน้อยแต่ก็จะเต็มด้วยสำนวนโวหารที่ไพเราะ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพได้

พรรณนาโวหาร

➤ หลักการเขียนพรรณนาโวหาร

1. ต้องใช้คำดี หมายถึง เลือกสรรถ้อยคำเพื่อให้สื่อความหมาย สื่อภาพ สื่ออารมณ์ เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่ต้องการ พรรณา ควรเลือก คำที่ให้ความหมายชัดเจน ทั้งอาจต้องเลือกให้เสียงคำสัมผัสกัน เพื่อ เกิดเสียงเสนาะอย่างสัมผัสสระ สัมผัสอักษรในงานร้อยกรอง

พรรณนาโวหาร

➤ หลักการเขียนพรรณนาโวหาร

2. ต้องมีใจความดี แม้จะพรรณนายืดยาว แต่ใจความต้องมุ่งให้เกิดภาพ และ อารมณ์ความรู้สึกสอดคล้องกับเนื้อหาที่กำลัง

พรรณนา

พรรณนาโวหาร

➤ หลักการเขียนพรรณนาโวหาร

3. อาจต้องใช้โวหารภาพพจน์ คือ การเปรียบเทียบเพื่อให้ได้ภาพชัดเจน เป็นวิธีการที่จะทำให้พรรณนาโวหารเด่น ทั้งการใช้คำและการใช้ภาพที่แจ่มแจ้ง อ่านแล้วเกิดจินตนาการและรู้สึกคล้อยตาม

พรรณนาโวหาร

➤ หลักการเขียนพรรณนาโวหาร

3. อาจต้องใช้โวหารภาพพจน์ คือ การเปรียบเทียบเพื่อให้ได้ภาพชัดเจน เป็นวิธีการที่จะทำให้พรรณนาโวหารเด่น ทั้งการใช้คำและการใช้ภาพที่แจ่มแจ้ง อ่านแล้วเกิดจินตนาการและรู้สึกคล้อยตาม

พรรณนาโวหาร

➤ หลักการเขียนพรรณนาโวหาร

4. ในบางกรณีอาจต้องใช้สารกโวหารประกอบด้วย คือ การยกตัวอย่างเพื่อให้เกิดความแจ่มแจ้ง โดยยกตัวอย่างสิ่งที่ละม้ายคล้ายคลึงกัน เพื่อให้เกิดภาพและอารมณ์เด่นชัด

พรรณนาโวหาร

- พรรณนาโวหารมักใช้กับการชมความงาม ต่าง ๆ เช่น ชมสถานที่ สรรเสริญบุคคล หรือใช้พรรณนาอารมณ์ ความรู้สึก เช่น รัก เกลียด โกรธ แค้น เศร้าสลด เป็นต้น

พรรณนาโวหาร

➤ ตัวอย่างพรรณนาโวหาร

“ แววาบปลาบสายฟ้า
เปล่าเปลี่ยวอยู่เดียวดาย

“ เสนาะเสียงแสนเศร้าดูเหว่าอ้อย
หรือใครทำเจ็บช้ำระกำใจ

ผสนวาทะโชยชาย
วิเวกแว่วคะนึงใน ”

โจนเลยครวญคร่ำรำอยู่ได้
จึงหวนให้โหยอยู่มิรู้แล้ว ”

พรรณนาโวหาร

➤ ตัวอย่างพรรณนาโวหาร

...ขณะพระองค์เสด็จมาใกล้เบญจคีรีนครคือราชคฤห์ เป็นเวลาจวนสิ้นทิวาวาร แดดในยามเย็นกำลังลงสู่สมัยใกล้วิกาล ทอแสงแผ่ซ่านไปยังสาละเกษตร แลละลือเห็นเป็นทางสว่างไปทั่วประเทศสุดสายตา...

เทศนาโวหาร

- เทศนาโวหาร หมายถึง โวหารที่มีจุดหมายแสดงความแจ่มแจ้ง เพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตามหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการชักจูงให้ผู้อ่านคิดเห็นหรือคล้อยตามความคิดเห็นของผู้เขียน
- เทศนาโวหารจึงยากกว่าบรรยายโวหารและพรรณนา เพราะเทศนาต้องใช้กลวิธีในการชักจูงใจ

เทศนาโวหาร

➤ หลักการเขียนเทศนาโวหาร

- การเขียนเทศนาโวหารต้องใช้โวหาร ประเภทต่างๆ มาประกอบ กล่าวคือ ทั้งใช้บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร รวมทั้งอุปมาโวหาร และสาธกโวหารด้วย เพื่อให้ใจความชัดเจน มีทั้งความหลักและความรองเป็นที่เข้าใจ จนเกิดความรู้สึกนึกคิดคล้อยตามผู้เขียน

เทศนาโวหาร

➤ หลักการเขียนเทศนาโวหาร

- หากเป็นการแสดงความคิดเห็น ควรอธิบายทั้งด้านที่เป็นประโยชน์และโทษ หรือแสดงเหตุและผล
- ผู้เขียนต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่เขียนเป็นอย่างดี สามารถอธิบายได้ชัดเจน ควรพรรณนาให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

➤ ตัวอย่างเทศนาโวหาร

“...ในปัจจุบันนี้ปรากฏว่า ได้มีการใช้ถ้อยคำออกจะฟุ่มเฟือย และไม่ตรงกับความจริงอยู่เนือง ๆ ทั้งการออกเสียงก็ไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี ถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนี้ภาษาของเราก็มีแต่ จะทรุดโทรมชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เองเป็นสิ่งประเสริฐอยู่แล้ว เป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเรา ทุกคนมีหน้าที่จะต้องรักษาไว้...”

(พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)

สารกโหวหาร

- หมายถึง โหวหารที่มุ่งให้เห็นความชัดเจน โดยการยกตัวอย่างเพื่ออธิบายให้แจ่มแจ้งหรือสนับสนุนความคิดเห็นที่เสนอให้มีความหนักแน่น น่าเชื่อถือ
- สารกโหวหารเป็นโหวหารเสริมของบรรยายโหวหาร พรรณนาโหวหาร และเทศนาโหวหาร

สารกโหวหาร

- การเลือกยกตัวอย่างนั้นควรเลือกให้เข้ากับเนื้อความ อาจยกตัวอย่างสั้น ๆ ในบรรยายโหวหาร หรืออาจยกตัวอย่างที่มีรายละเอียดประกอบในพรรณนาโหวหาร และเทศนาโหวหาร เป็นต้น

➤ ตัวอย่างสารกโหวหาร

“ไม่มีอะไรที่น่าเอา... แต่คนทั่วไปก็ยังคงอยากจะทำอยู่ เงินทองก็อยากได้ ชื่อเสียงก็อยากได้ อั่งต๋นหมี่ก็อยากจะทำ อำนางยังอยากได้มากขึ้น ทุกคนอยากเป็นใหญ่เป็นโต เป็นเจ้าแห่งรัสเซียซึ่งใหญ่ มหิมาแล้วยังไม่พอ เป็นเจ้าแห่งอเมริกาแล้วยังไม่พอ ทะเยอทะยานอยากจะเป็นเจ้าโลก..... ”

อุปมาโวหาร

- หมายถึง โวหารเปรียบเทียบ โดยการยกตัวอย่าง สิ่งที่คล้ายคลึงกันมาเปรียบเพื่อให้เกิดความชัดเจน ด้านความหมาย ด้านภาพ และเกิดอารมณ์ ความรู้สึกมากยิ่งขึ้น
- อุปมาโวหารนั้นใช้เป็นโวหารเสริมของบรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร และเทศนาโวหาร

อุปมาโวหาร

- เพื่อให้เกิดความชัดเจนน่าอ่านโดยอาจเปรียบเทียบอย่างสั้น ๆ หรือเปรียบเทียบอย่างละเอียดก็ได้ ขึ้นอยู่กับอุปมาโวหารนั้นจะนำไปเสริมโวหารประเภทใด
- การเลือกยกตัวอย่างนั้นควรเลือกให้เข้ากับเนื้อความ อาจยกตัวอย่างสั้น ๆ ในบรรยายโวหาร หรืออาจยกตัวอย่างที่มีรายละเอียดประกอบในพรรณนาโวหาร และเทศนาโวหาร

อุปมาโวหาร

➤ อุปมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เหมือนกันสองสิ่ง มักมีคำว่า เหมือน ดุจ คล้าย เป็นตัวเชื่อมคำอุปมาอุปไมยให้สอดคล้องกัน

(อุปไมย แปลว่า ที่กล่าวก่อน อุปมา แปลว่า ที่กล่าวเปรียบ)

เช่น ดีใจเหมือนได้แก้ว

เล่าปีดีใจเหมือนปลาได้น้ำ

อุปมาโวหาร

➤ อุปมาเปรียบเทียบโดยการโยงความคิดจากสิ่งหนึ่งไปยังสิ่งหนึ่ง
เป็นการเปรียบเทียบโดยนัยต้องอาศัยการตีความประกอบ

เช่น ครูเหมือนเรือจ้าง

ชาวนาเป็นกระดูกสันหลังของชาติ

อุปมาโวหาร

- อุปมาเปรียบเทียบโดยการซ้ำคำ
จะมารักเหากว่าผม จะมารักลมกว่าน้ำ จะมารักถ้ำกว่าเรือน
จะมารักเดือนยิ่งกว่าตะวัน จะมารักตัวออกเฒ่ายิ่งกว่าตัวเองเล่า
- อุปมาเปรียบเทียบโดยการยกตัวอย่างประกอบ เช่น
พระราชานึง หญิงหนึ่ง ไม้เลื้อยหนึ่ง ย่อมรักผู้คนและสิ่งที่อยู่ใกล้ๆ

อุปมาโวหาร

- อุปมาเปรียบความขัดแย้งหรือเปรียบสิ่งที่อยู่ตรงกันข้าม เช่น
น้ำกับไฟ รักยาวให้บั่น รักสั้นให้ต่อ
- อุปมาเปรียบเทียบโดยใช้ชื่อเทียบเคียง เช่น
ปากกามีอำนาจกว่าคมดาบ
จากเปลไปถึงหลุมฝังศพ

อุปมาโวหาร

➤ ข้อควรระวัง

- ไม่อุปมาผิดพจน์ เช่น ตาของหล่อนวาววามราวกับหมู่ดาวในท้องฟ้า
- ไม่อุปมาผิดเพศ เช่น เขาเป็นชายหนุ่มที่ไร้ค่าเหมือนดอกหญ้า
- ไม่อุปมาเกินตัว เช่น หิ่งห้อยสว่างราวดวงจันทร์
- ไม่อุปมาต่ำช้า เช่น ข้าจงรักภักดีต่อเจ้าเหมือนสุนัขจิ้งจอกนาย